

A Nemzetközi Vásár utazási igazolványai Délmagyarország kiadóhivatalában kaphatók.

AZ ÉLET MOZIJA

(Hegedűszó két gyerekkel)

Hát az a mulatás határozottan szomorú volt, pedig nem így indult. Egészen más világrészből érkezett haza a Jenő pajtás, a legkisebb gyerekek jóbarátja. Hosszu esztendő óta nem láttuk egymást, közben lezajlott a háború is, internáltság, emberi nyomorúságok váltakoztak, emberi szívek távolodtak el egymástól, mialatt szürkébe fogott a hajunk.

Nem tudunk sokat beszélni a meghatottságtól, szakadozottan estek a mondatok.

— Nézd, mekkora már a nagyobbik fiam!

— Nézd a gimnázista lányomat. Első diák!

En átutazóban voltam Pesten, ahol találkoztam volt a leányommal, de Jenő végre megtalálta a régi hangját.

— Ne nyavalyáskodj már, hová sietsz?

— A Balaton mellé, talán egy hétig alszom, olyan fáradt vagyok.

— A jövő héten mi is ott vagyunk, mondom hát, hogy ne szaladj. Este fölkeressük a Rácz Gyulát. Abban a kutya Indiában láttam ugyan elég barnabőrű embert, de szomjas vagyok a Gyula muzsikájára.

Ez csakugyan nagy szó volt. A Gyula!

Mennyi emlék, ami egyszerre felkavarodott a neve hallatára! Olyan cigány, hogy kevés a hozzá hasonló, ő maga gentleman, kapkodnak érte, mi pedig visszük magunkkal szórakozni. Gyula tőkélletes asztali társ is, de nem bírja nagyon sokáig. Éjjél sincs, mikor fészkelődik.

— Mi a bajod?

— Csak egy nótát szeretnék eljátszani. Nektek, senki másnak.

— Hát, öregem, abból nem lesz semmi. Te ma ur vagy és nem cigány.

Eldugtuk a hegedűjét is, hogy ne fogjon ki rajtunk, tombolt a jókedv, csak Gyula volt bánatos.

Végül összetette a kezét.

— Öt percet engedjétek hegedülni, mert belehalok.

Olyan kétségbeesetten rimánkodott, hogy szavazásra bocsátottuk a kérdést. Életszükséglete, elégtisé ki. — Gyula kegyelemből kezébe vehette a hegedűt.

Akkor lépett be a vendéglőbe egy mulató társaság. Jókedyűek voltak, valahol már ugyancsak megkedzték, most be akarták fejezni.

— Gyula, ide hozzám! — kiáltotta a vezetőjük.

Mintha a falaknak beszélt volna, a mi barátunk oda se nézett, csak huzta a gyöngyvirágos selyemkendőt.

Ödöklődtek neki egy százforintost. Mekkora pénz volt az!

— Ugyan! — hártotta el magát a könyökével Gyula, menj már innen.

Azzal odaszólt a társaságnak, félig kelleltenél, félig mentegetőzve.

— Bocsánat, nem érek rá. Most a barátainak muzsikálok, társaságban vagyok.

Nem volt Isten, akiért ott hagyott volna bennünket.

...Hát most elindultunk, hogy megkeressük Gyulát. El-e még?

Azt a felvilágosítást kaptuk, hogy szerencsénk van, mert a világ legfurcsább cigánya az. Néha esztendőig nem veszi kezébe a hegedűt, Pest környékén háza, szülje van. Ur. Kaszinóba jár. Aztán váratlanul feljön a hava, elszerződik valamire. Most épp muzsikál egy nagy kávéházban.

Ódatartottunk, ahányan voltunk, egész proceszsió. Éppen muzsikált a banda, fekete cvikkeres Rácz Gyula alakja a régi, a haja ma is szikrázó acélba villan, de amikor bennünket meglát, csapja le a hegedűjét és ugrik a nyakunkba.

— Hát ti?

Minket bámul az egész kávéház népe, ugyan mi-

féle atyafiak lehetnek ezek? Sok köztük a szőke. Száz kérdés, legalább husz esztendőt kell utolérni, aztán felkapja Gyula a hegedűjét és belekezd a régi nótákba. Még a sorrendben sem téved, emlékezik, melyik volt előbb, melyik következett ezután.

A két gyerek az asztal végén nagyon el van mélyedve. Most ülnek életükben először kávéházban, hát már maga ez is ünnepélyes aktus, — de a múlt se kutya, amiről csak hallottak elszórtan egyet-mást.

— Az apukám sokat emlegette, hogy...
Az én apámnak is volt az apádról száz története. Szép lehetett a diákkoruk!

Nevetnek, kacagnak ártatlanul, mi pedig csak ülünk Jenővel hallgatagon. A hegedű felszántott már minden uccát, valamennyi temetőn végig ment, igyekezett megidézni a hajdani lányokat, mégis hallgatunk. Néha egymásra nézünk és a befejezés utáni tapsvihart megérteni sehogyan se tudjuk.

— Valami baj van, mondja Jenő

— En is olyasmit érek. Ujjongani kellene, meg mámorosodni, ritka alkalom ez, aztán sehol semmi.

Mikor nem hallja senki, azt mondja:

— Te, kezdek félni, hogy Gyula elfelejtette a hegedűt.

— Ez az, nem mertem kimondani. Az ilyesmiben benne muszáj élni. A gyakorlaton kívül szükséges hozzá a közönség is, amelyik neveli a cigányt. Ki nevelje itt? Ki ért a nótához? Nézz körül, három ember közül kettő palackos sört iszik, a harmadik előtt már a negyedik pohár víz áll a fekete kávé után.

— A Gyula már nem tud... mondta Jenő nagyon szomorúan. Ur lett!

A szememet a fülémet vonzza valami az asztal végére, ahol hallatlan vidáman mulat a két gyerek. Elhomályosodik a tekintetem, hatalmas idők országutját futom be pillanat alatt.

Jenőnkem, ne legyünk igazságtalanok. Más itt a baj, ha ugyan baj. A miénk csak az emlék, az háborgat, a sok komisz idő, ami megtört, összevont. A mi életünk már nem haladhat abban a mederben, nem zsonghat abban az akkordban, ami teljessé tette husz év előtt. Nézd azt a két gyereket, mit tudják ők az idők terhét. Csak most kezdik, ezért szép nekik minden, — hát mondjunk le mi is arról, ami egyedül őket illet meg.

Szinte felolvadtunk a gyerekek kacagásában, amíg Gyula szakadatlanul huzta az emlékeket. (Tudod még? Hogyne tudnám, május elsejének hajnalán, mikor sorba aduk az éjjeli zenéket. Vajjon mit csinál X? Senki róla nem hoz hírt, azt se tudom, hol él?) Hanem a végén egyet gondoltunk:

— Már nem merek ezután meghallgatni cigányt. Ne mértjük meg, elmaradtunk, öregszünk.

...Hanem azért a következő héten, pontosan hajnali öt órakor, amikor már kezdte a nap arannyal himporozni a világ legszebb vizét, a Balatont, régi két cimborák váltig nagy erőfeszítéseket végeztek, hogy kirugják a vendéglő oldalát. Az alkalom vacsorával kezdődött és cigánnyal folytatódott, akiről megállapítást nyert, hogy soha az életben így még nem muzsikált más. Akkor láttuk először, akkor fedezte fel ő is, hogy van még ebben a bárkba szokott, szerencsésjátékos világban cigányt-méltánvó ember.

— Te, mondtam Jenőnek, mi az igazság a Gyula körül? Csakugyan nem tud már?

— Fenét nem tud. Bógtél volna te is velem együtt, csak ne lettek volna ott a gyerekek. Végfőre vagy apa az ember, vagy sem. Ez az egyetlen alkalom, amikor szégyenkezik az is, akinek nincs már a cifferblattján bőr. Bob.

— Előadás a rögbiről. A tanárképző főiskola rendezésében szombaton Pluhár István rögbibemutatót tartott a felsővárosi leventenagyn. A bemutató után a főiskola előadótermében vetített kénes előadás keretében ismertette a rögbi. Kovács B. János testnevelő tanár megnyitó beszéde után hangsúlyozta, hogy az európai rögbi teljesen más, mint az amerikai: nem durva. A játékosok nincsenek nagyobb veszélynek kitéve, mint a futballnál. Előadását 57 vetített képpel kísérte. A tennet zsufolásig megtöltő hallgatóság melegen megtapsolta az előadót.

— Baleset. Széll 17 éves villanyszereplő munkaközben olyan szerencsétlenül esett le egy létráról, hogy súlyos agyrázkórást és agyvérzést szenvedett. A mentő csapatok állapothoz a kórházba szállították.

Szeged sz. kir. város közönsége és hatósága mélységesen megrendülve jelenti, hogy

dr. Somogyi Szilveszter

Szeged sz. kir. város
nagy alkotó polgármestere

a II. oszt. polgári érdemkereszt, a II. oszt. polgári hadi érdemkereszt és a Signum Laudis tulajdonosa 1934. évi május hó 11.-én este 9 órakor fáradságot soha nem ismert munkás életének 63.-ik évében örökre megpihent.

Nagy halottunkért az engesztelő SzentMise áldozatot május hó 15.-én d. e. 10. órakor fogjuk a Fogadalmi Dóm-templomban az Egek Urának bemutatni, földi maradványait ezt követőleg helyezzük alkotásai legszebbikének, a Fogadalmi Dóm-templomnak kriptájában örök nyugalomra.

Emlékéi

soha el nem muló értékű alkotásaiban szülővárosának közönsége kegyelettel őrzi meg.

Szegeden, 1934. évi május hó 12.-én.